

VIỆC LÀM CỦA LAO ĐỘNG NÔNG THÔN TỈNH THÁI NGUYÊN GIAI ĐOẠN 2007 – 2009

Phạm Thị Nga*, Nguyễn Thị Huyền
Trường Đại học Nông Lâm – ĐHT Thái Nguyên

TÓM TẮT

Việc làm ở nông thôn Thái Nguyên hiện nay đang có sự chuyển biến tích cực theo hướng công nghiệp hoá, hiện đại hoá. Tuy nhiên, lao động ở nông thôn Thái Nguyên chủ yếu vẫn là lao động phổ thông, chưa qua đào tạo. Lực lượng lao động ở nông thôn luôn có tỷ lệ thất nghiệp và bán thất nghiệp cao. Điều này ảnh hưởng lớn tới thu nhập và đời sống của lao động nông thôn, gây lãng phí nguồn lực lao động xã hội ở nông thôn.

Vì vậy, Thái Nguyên cần phải: (1) Đẩy mạnh công tác đào tạo cho lao động nông thôn; (2) Hoàn thiện cơ cấu việc làm ở nông thôn; (3) Đẩy mạnh xuất khẩu lao động ở nông thôn nhằm tích cực giải quyết việc làm cho lao động ở nông thôn trong bối cảnh hiện nay.

Từ khoá: Việc làm, lao động nông thôn, Thái Nguyên.

KHÁI NIỆM VIỆC LÀM

Điều 13, Chương 2 (việc làm) Bộ luật Lao động của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam năm 1994 qui định: “*Mọi hoạt động lao động tạo ra nguồn thu nhập, không bị pháp luật cấm đều được thừa nhận là việc làm*”.

Theo khái niệm trên, hoạt động được coi là việc làm cần thoả mãn hai điều kiện:

Một là, hoạt động đó phải có ích và tạo ra thu nhập cho người lao động và cho các thành viên trong gia đình.

Hai là, hoạt động đó phải đúng luật, không bị pháp luật cấm.

THỰC TRẠNG VIỆC LÀM CỦA LAO ĐỘNG NÔNG THÔN TỈNH THÁI NGUYÊN GIAI ĐOẠN 2007 - 2009

Tình hình việc làm

Qua khảo sát 3 năm gần đây có thể thấy một số đặc điểm về việc làm phân theo thành thị và nông thôn ở Thái Nguyên như sau:

+ *Thứ nhất*, lao động có việc làm ở khu vực thành thị có xu hướng tăng (từ 12% năm 2007 lên 12,8% năm 2008, đến năm 2009, con số này đã đạt 13%). Cùng với đó là xu hướng giảm của lao động có việc làm ở khu vực nông thôn (88% năm 2007 xuống 87% năm 2009) [5, tr.19 – 20].

+ *Thứ hai*, việc làm ở nông thôn Thái Nguyên đang có sự chuyển biến tích cực theo xu hướng công nghiệp hoá, hiện đại hoá của cả nước: việc làm trong nông, lâm, ngư nghiệp ở khu vực nông thôn đang có xu hướng giảm dần: Năm 2007 chiếm 78,75%, đến năm 2009 tỷ lệ này giảm xuống còn 71,5). Việc làm trong ngành công nghiệp, xây dựng ở khu vực nông thôn tăng từ 10% năm 2007 lên 17,76% năm 2009; Lao động trong ngành dịch vụ tăng từ 10,6% năm 2007 lên 10,74% năm 2009 [5, tr. 20]. Từ sự phân tích trên cho thấy lao động ở nông thôn Thái Nguyên vẫn chiếm tỷ lệ cao, tuy nhiên chủ yếu là lao động phổ thông chưa qua đào tạo. Điều này tạo nên những khó khăn trong giải quyết việc làm để thực hiện quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng công nghiệp hoá, hiện đại hoá.

Tình hình thất nghiệp, thiếu việc làm

Qua thực tế ở Thái Nguyên lực lượng lao động ở nông thôn có nguy cơ thất nghiệp cao hơn so với lực lượng lao động ở thành thị. Thực tế tình trạng thiếu việc làm hay còn gọi là bán thất nghiệp của lực lượng lao động ở nông thôn cũng ảnh hưởng tới thu nhập và đời sống của người lao động, lãng phí nguồn lực lao động xã hội ở khu vực này.

Từ năm 2006 đến năm 2010, “*chương trình giải quyết việc làm của tỉnh đã tạo việc làm mới và việc làm thêm cho 62.767 lượt người với kết quả này đã góp phần làm giảm tỷ lệ*

* Tel: 0904 999659

thất nghiệp ở khu vực thành thị từ 4,42% (năm 2006) xuống còn 3,91% (năm 2010); Nâng tỷ lệ sử dụng thời gian ở khu vực nông thôn từ 74,86% (năm 2006) lên 76,5% năm 2010, góp phần chuyển dịch cơ cấu lao động của tỉnh” [4, tr.22]. Như vậy, có thể nói lao động làm việc trong khu vực nông nghiệp chuyển dần sang khu vực công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp và dịch vụ.

Qua phân tích thực trạng thất nghiệp và thiếu việc làm ở Thái Nguyên trong những năm qua nổi lên một số đặc điểm sau:

- Tỷ lệ thất nghiệp ở Thái Nguyên có xu hướng giảm dần nhưng còn ở mức cao.
- Mỗi năm, dân số và lao động tăng thêm trên 12 ngàn người - đây là khó khăn trong giải quyết việc làm [5, tr.17].
- Trên 86% dân số và lao động ở khu vực nông thôn, trình độ mọi mặt nhìn chung còn thấp so với thành thị. Trình độ giáo dục phổ thông của lực lượng lao động ở nông thôn được nâng lên, nhưng trình độ chuyên môn còn thấp và phân bố giữa các vùng không đồng đều [3, tr.27]

Nguyên nhân thất nghiệp và thiếu việc làm

Một là, Thái Nguyên còn ở tình trạng sản xuất hàng hóa thấp, đời sống vật chất, tinh thần của một bộ phận dân cư, đặc biệt là khu vực nông thôn vùng sâu, vùng xa còn gặp nhiều khó khăn và chưa ổn định. Người lao động không có điều kiện để học nghề, nâng cao trình độ chuyên môn kỹ thuật.

Hai là, quỹ đất ở một số vùng nông thôn đã bị thu hẹp do nhà nước thu hồi đất nông nghiệp, đất ở các khu vực nông thôn phục vụ cho nhu cầu xây dựng các khu công nghiệp, khu chế xuất, khu đô thị, kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội, nhu cầu công cộng và lợi ích quốc gia.

Ba là, đầu ra sản phẩm còn nhiều ách tắc: Nếu chỉ tạo ra nhiều sản phẩm mà không chú ý việc tiêu thụ sản phẩm thì sản xuất không thể phát triển. Hiện nay, ở Thái Nguyên mạng lưới dịch vụ tiêu thụ sản phẩm, chính sách hỗ trợ đầu ra cho thị trường tiêu thụ sản phẩm do nông dân sản xuất còn hạn chế, do đó khó tạo ra nhu cầu việc làm ổn định.

Bốn là, khả năng phát triển kinh tế - xã hội, tạo việc làm tại tỉnh Thái Nguyên còn hạn chế, nhất là khu vực nông thôn. Nông thôn Thái Nguyên không chỉ thiếu khoa học công nghệ, thiếu vốn, thị trường hạn hẹp do mức thu nhập thấp của nông dân, mà kết cấu hạ tầng nông thôn cũng chưa phát triển.

NHỮNG GIẢI PHÁP CHỦ YẾU NHẪM GIẢI QUYẾT VIỆC LÀM CHO NGƯỜI LAO ĐỘNG Ở NÔNG THÔN TỈNH THÁI NGUYÊN

Đẩy mạnh công tác đào tạo, nâng cao trình độ cho người lao động ở nông thôn Thái Nguyên. Để thực hiện được điều này cần phải tiến hành đồng bộ một số nội dung sau đây:

- Mở rộng và nâng cấp các Trung tâm đào tạo nghề tại các huyện để tăng quy mô đào tạo và tạo điều kiện thuận lợi về đi lại, ăn ở cho các học viên ở nông thôn tham gia học nghề.
- Đổi mới nội dung chương trình đào tạo nghề cho lao động nông thôn, trong đó đặc biệt quan trọng là xác định nghề để dạy. Xác định ngành nghề đào tạo phải căn cứ vào năng lực đào tạo của các cơ sở dạy nghề, nhu cầu chuyển dịch cơ cấu lao động, việc làm và sự phát triển kinh tế - xã hội trên địa bàn tỉnh.

Trong thời gian tới, Thái Nguyên cần tập trung đào tạo các ngành nghề: Kỹ thuật sắt, kỹ thuật điện, luyện kim, kỹ thuật điện tử, vận hành xe máy thi công, khai thác mỏ, xây dựng và công nghiệp nhằm đáp ứng nhu cầu nguồn nhân lực cho các khu kinh tế, khu công nghiệp của tỉnh.

Mặt khác, tỉnh phải mở rộng đào tạo đại trà và thường xuyên các ngành nghề chế biến phục vụ cho ngành nông nghiệp và phát triển nông thôn; đào tạo các ngành nghề phi nông nghiệp, các làng nghề, các ngành dịch vụ, đáp ứng nhu cầu làm việc lúc nông nhàn...

Ngoài ra, có thể tổ chức dạy nghề thông qua xây dựng các mô hình sản xuất điển hình và nhân rộng cho mọi người cùng làm; có thể gắn chương trình dạy nghề với phong trào nông dân sản xuất giỏi, giúp nhau vượt đói nghèo...

Hoàn thiện cơ cấu việc làm thông qua chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp

Một là, đẩy mạnh ứng dụng khoa học công nghệ vào sản xuất nông nghiệp, đặc biệt coi trọng công tác tuyển chọn giống cây trồng,

vật nuôi có năng suất và chất lượng phù hợp với vùng kinh tế; “ *Thực hiện tốt công tác khuyến nông, khuyến lâm và khuyến ngư đến từng loại hình kinh tế; Có chính sách khuyến khích và hỗ trợ người lao động tích cực ứng dụng công nghệ mới trong sản xuất*”. [1, tr.15]

Hai là, tăng cường đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng nông thôn tạo điều kiện thúc đẩy cho việc xây dựng, nâng cấp và mở rộng các cơ sở chế biến, phát triển vùng nguyên liệu.

Ba là, quy hoạch phát triển kinh tế nông nghiệp theo hướng chuyên canh nhằm phát huy được tiềm năng và lợi thế của từng vùng, tạo điều kiện thuận lợi cho việc xây dựng các cơ sở chế biến. Trong thời gian tới tiếp tục tập trung đầu tư phát triển các vùng sản xuất chuyên canh, tăng năng suất, chất lượng sản phẩm như: vùng chè chất lượng cao, vùng cây ăn quả đặc sản, vùng lúa thâm canh; gắn sản xuất nông nghiệp với chế biến và thị trường tiêu thụ sản phẩm ở các vùng sản xuất tập trung để chuyển dịch mạnh cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hoá. *Bốn là*, xây dựng và nhân rộng các mô hình kinh tế trang trại sản xuất hàng hoá tập trung. Phát triển kinh tế trang trại gắn với củng cố và phát triển quan hệ sản xuất ở nông thôn. Coi đây là vấn đề có ý nghĩa quan trọng, góp phần đẩy nhanh tốc độ chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp của tỉnh.

Năm là, tăng cường xúc tiến hoạt động thương mại, dịch vụ trong nông nghiệp nhằm hỗ trợ phục vụ sản xuất như: Cung ứng vật tư kỹ thuật, vận tải, sơ chế nông sản, đẩy mạnh công tác tìm kiếm thị trường cho sản xuất nông nghiệp, từng bước làm tốt công tác dự tính, dự báo thị trường.

Tạo việc làm cho người lao động ở nông thôn qua xuất khẩu lao động

Để thực hiện mục tiêu từng bước tăng quy mô xuất khẩu lao động, Thái Nguyên cần tiến hành đồng bộ các giải pháp sau:

Một là, tuyên truyền sâu rộng Chỉ thị của Bộ Chính trị, Nghị định Chính phủ và các văn bản hướng dẫn về xuất khẩu lao động trên các phương tiện thông tin đại chúng và trong các tổ chức đoàn thể; thông báo công khai, cụ thể về thị trường lao động...

Hai là, mở rộng thị trường xuất khẩu lao động. Một mặt khai thác các thị trường truyền thống như: Malaysia, Đài Loan... đồng thời mở rộng xuất khẩu lao động sang các thị trường có thu nhập cao và có nhu cầu lớn về lao động như: đưa người lao động đi làm nghề nông ở Mỹ hay xuất khẩu lao động sang Châu Âu, Trung Đông... Đó là các thị trường vốn ổn định và đưa lại thu nhập cao cho người lao động.

Ba là, đầu tư thêm cơ sở vật chất và trang thiết bị dạy nghề trọng điểm, trường Kỹ nghệ Thái Nguyên, phát triển trung tâm có đủ điều kiện đào tạo đội ngũ lao động có chất lượng cao. Mặt khác phải xây dựng và hoàn thiện chương trình đào tạo nghề cho người lao động phù hợp với nguồn lao động ở địa phương để nhanh chóng đào tạo lực lượng lao động có trình độ văn hóa cao, tay nghề vững chắc, ý thức tổ chức kỷ luật tốt, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của phía sử dụng lao động.

KẾT LUẬN

Trong những năm qua, Đảng và Nhà nước đã có nhiều biện pháp để giải quyết việc làm cho lao động thông qua các chương trình, dự án phát triển kinh tế - xã hội gắn với giải quyết việc làm. Tuy nhiên, ở Thái Nguyên do tốc độ tăng dân số còn cao, nhất là ở các vùng nông thôn, nên hàng năm số người bước vào độ tuổi lao động khá lớn, số người cần được giải quyết việc làm còn tồn đọng nhiều. Chính vì vậy, sức ép về việc làm còn rất lớn và đang đặt ra nhiều vấn đề cần giải quyết. Cụ thể:

Thứ nhất, trong thời gian trước mắt, Thái Nguyên cần đẩy mạnh đào tạo nghề cho người lao động theo hướng phục vụ chuyển giao kỹ thuật và sản xuất nông, lâm, ngư nghiệp, trang bị kỹ thuật công nghệ hướng vào sản xuất hàng hóa có giá trị lớn trong nông nghiệp.

Thứ hai, thực hiện đào tạo nghề tại chỗ gắn liền với tổ chức lại sản xuất kinh doanh và giới thiệu việc làm tại chỗ cho hội viên nông dân. Hình thức này có thể áp dụng cho các hợp tác xã nông nghiệp nông thôn. Đối với các vùng núi, vùng sâu, vùng xa có thể tổ chức dạy nghề lưu động cho bà con nông dân, mang kỹ thuật đến với học viên, kết hợp vừa học vừa thực hành, dạy nghề một cách trực

quan sinh động. Như vậy, người học sẽ tận dụng được thời gian lúc nông nhàn, ít tốn kém chi phí đi lại...

Ngoài ra, có thể tổ chức dạy nghề thông qua xây dựng các mô hình sản xuất điển hình và nhân rộng cho mọi người cùng làm. Thực hiện các hình thức đào tạo phi tập trung: đào tạo tại chỗ, mở các lớp tập huấn ngắn hạn, thực hiện các cuộc hội thảo “tại bờ”, chuyển giao kỹ năng qua khuyến nông - lâm - ngư,... Việc thực hiện phối hợp các hình thức đào tạo phong phú, đa dạng như vậy sẽ đưa lại hiệu quả cao cho công tác dạy nghề.

Thứ ba, song song với công tác đào tạo nghề, cần chú trọng khuyến khích tự tạo việc làm trong nông thôn thông qua phát triển các mô hình kinh tế hộ gia đình, kinh tế trang trại, kinh tế tập thể mà nòng cốt là hợp tác xã nhằm khuyến khích tự tạo việc làm cho lao động nông thôn. Bên cạnh đó, việc khuyến khích phát triển các doanh nghiệp vừa và nhỏ, đặc biệt là những doanh nghiệp thuộc những ngành đòi hỏi không nhiều vốn nhưng sử dụng nhiều lao động với trình độ công nhân vừa phải và sử dụng nguyên liệu tại chỗ được coi là nhân tố chủ yếu để tạo việc làm, tăng thu nhập và chuyển dịch cơ cấu lao động ở nông thôn.

SUMMARY

EMPLOYMENTS OF RURAL LABOURS IN THAI NGUYEN IN THE PERIOD OF 2007-2009

Tuy nhiên, một trong những nguyên nhân của tình trạng thiếu việc làm ở nông thôn hiện nay là tâm lý “tạm bợ lòng”, thiếu tư duy “người kinh tế” của lao động nông thôn. Do đó, để công tác giải quyết việc làm đạt hiệu quả tích cực, trước hết khuyến khích người lao động tự tạo việc làm, tăng thu nhập, ổn định đời sống. Đây có thể coi là một trong những nhân tố quan trọng quyết định thắng lợi của công tác giải quyết việc làm cho lao động nông thôn ở Việt Nam nói chung và tỉnh Thái Nguyên nói riêng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Trần Nhung, “Thái Nguyên đẩy mạnh chuyển dịch cơ cấu cây trồng”, *Báo Thái Nguyên điện tử*.
- [2]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [3]. Hội Nông dân tỉnh Thái Nguyên (2005), *Báo cáo kết quả 5 năm Hội Nông dân thực hiện chương trình mục tiêu xóa đói, giảm nghèo (2000 - 2005) và phương hướng, nhiệm vụ (2005 - 2010)*, Thái Nguyên.
- [4]. Ngân hàng Chính sách Xã hội tỉnh Thái Nguyên (2010), *Báo cáo đánh giá cho vay vốn giải quyết việc làm giai đoạn 2006 - 2010*, Thái Nguyên.
- [5]. Tổng Cục thống kê (2009), *Niên giám thống kê 2009*, Nxb Thống kê, Hà Nội.

Phạm Thị Nga*, **Nguyen Thi Huyen**
College of Agriculture and Forestry - TNU

Employment in rural areas of Thai Nguyen is currently a positive shift towards industrialization and modernization. However, rural labors in Thai Nguyen are mostly unskilled and untrained. The labor force in rural areas always experience a high rate of unemployment and semi-unemployment. This has many impacts on income and living conditions of rural workers, wasting labor resources in rural society. Therefore, Thai Nguyen need: (1) to promote training for rural workers, (2) to improve the structure of rural employment, (3) to promote rural labor export to solve maximum employment for rural labors in the current context.

Key words: *Jobs, rural labor, Thai Nguyen.*

* Tel: 0904 999659